

Sayı : 1971

Tarih : 08.09.2023

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞI'NA

11 Eylül 2023 günü öğrencilerin yeni eğitim-öğretim yılı başlayacak olup eğitimin niteliğinden başlamak üzere pek çok sorun gündemdeki yakıcılığını korumaktadır. Okullaşma oranından, okulların öğrenciler için yeterli olup olmaması, öğrencilerin ulaşım, beslenme gibi temel haklarının sağlanmamasının yarattığı etkiler ve mevcut ekonomik koşulların eğitim süreci üzerindeki olumsuz etkisi kaygı uyandırıcı düzeydedir. Bu bahisle eğitime ilişkin sorunların değerlendirilmesi, çocukların maruz kaldığı/kalacağı olumsuz durumların tespiti ile alınacak önlemlerin belirlenmesi amacıyla Anayasanın 98 inci İçtüzüğü'nün 104 ve 105 inci maddeleri gereğince Meclis Araştırması açılmasını arz ve teklif ederiz. 08.09.2023

Meral DANIŞ BEŞTAŞ

Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili

Erzurum Milletvekili

Hakkı Saruhan OLUÇ

Yeşil Sol Parti Grup Başkanvekili

Antalya Milletvekili

GEREKÇE

Türkiye’de eğitim sistemi yıllara yayılan biçimde çeşitli değişimler yaşamış olup bu çerçevede mevcut sistemin aksaklıklarının yanı sıra her yıl gündeme gelen farklı uygulamaların yarattığı/yaratacağı tahribatın dikkatli bir biçimde irdelenmesi elzemdir.

İfade etmek gerekir ki iyi bir gelecek inşası iyi bir eğitim sisteminden geçer. Ancak Türkiye hâlihazırda dünya ölçeğinde oldukça geri sıralarda yer almakta, yeni kuşaklar dünyanın gelişim hızına ayak uyduramamaktadırlar. Oysa ülkeyi geliştirecek olan güç tam da bu yeni kuşaklardır. Onlara eğitim alanında yapılacak olan yatırımın ülkenin gelişimine sunacağı katkı tarif edilemez boyutlardadır. Bu bahisle çocukların, gençlerin; özgür bir ortamda demokratik, çoğulcu, bilimsel, objektif ve anadilinde eğitim koşullarının sağlanması en acil meseledir.

Okulların açılmasının arefesinde dillendirilen en temel sorun başlıkları çocukların anadillerinde eğitim alamaması ve dolayısıyla kimliklerinden uzaklaştırılması, 4+4+4 sisteminin eğitimin niteliğini bir hayli düşürmüş olması ve iktidarın cinsiyetçi politikalarının bir yansıması oluşu, kız çocuklarının eğitimden uzaklaştırılmasına dair politikalar, müfredatın toplumsal cinisyete duyarlı olmayışından kaynaklı olarak kız çocuklarının söylemde maruz bırakıldıkları ayrımcılık, yine yoksulluk nedeniyle eğitimden uzaklaşan ve çalışmak durumunda bırakılan çocukların mağduriyeti, müfredatta Kürtlere ve Alevilere yönelik ayrımcı içeriklerin bulunması, yoksulluğun etkilerinin en çok çocuklar üzerindeki olumsuz etkisi şeklindedir.

Okullaşma oranındaki veriler ise 2012-2013’te %98,86; 2013-2014’te %99,5’e yükselmiş iken 2020-2021’de %93,2 olan ilkokullardaki okullaşma oranı 2021-2022’de ise %93,1’e gerilemiştir. Böylece ilkokuldaki okullaşma oranı 2013-2014’ten bu yana tam 6,4 puan düşmüştür. Elbette devlet okullarındaki bu düşüş verileri, özel okullarda artış olarak yansımıştır. Anayasa uyarınca zorunlu ve parasız olan eğitim hakkının, fiiliyatta değiştiğine dair bu veriler artan nüfus da nazara alındığında çok sayıda çocuğun temel eğitimden mahrum kaldığına dair kaygıları artırmaktadır.

Öte yandan her geçen gün büyüyen ekonomik krizin yarattığı etkiler azımsanmayacak boyutlardadır. Kırtasiye malzemeleri ile kitapların artan fiyatları çok sayıda aileyi etkilemiş ve neredeyse çocuğunu okula gönderemeyecek boyutlara varırmıştır. Halihazırda kamuoyunda bir ilkokul öğrencisinin kırtasiye masrafının ortalama 1.200,00-1.500,00-TL civarında olduğu ifade edilmektedir. Bu masraflara ayrıca okul kıyafetleri, ayakkabı, ulaşım ve beslenme gibi kalemler eklendiğinde asgari ücretle geçinmek durumunda olan ailelerin altından kalkamayacağı bir yük ortaya çıkmaktadır. Yine devlet okullara yeterli bütçe ayırmadığı için; temizlik, güvenlik, hijyen malzemeleri gibi en kritik kalemler de velilere yüklenmektedir. İktidarın sürekli okul kitaplarını ücretsiz yapmakla övünmesi hususu ise gerçekliğini yitirmiş durumdadır. Kitap içeriklerinin son derece yetersiz oluşu, öğretmenleri kaynak kitap kullanımına zorlamakta ve bu da ekstra bir maliyet oluşturmaktadır.

Tüm bu temel sorunlar çözülmemişken karma eğitime dönük saldırı boyutundaki söylemlerin artması, müfredatta sürekli değişiklik yapılması ve bu değişikliklerin de bilimsel nitelikte olmayıp tamamen ideolojik bağlamda olması, bir diğer kaygı unsuru olarak karşımızca durmaktadır. Eğitim sisteminin değiştirilmesi oldu bittiye getirilmeyecek denli önemli olup bu değişim objektif, bilimsel çalışmalar ile gerçekleşmelidir. Müfredat değişikliği bir ölçü alma aracına dönüştürülmeksizin, geçmişin eksik ve hataları ile dünya ölçeğinde eğitim sistemleri kıyas edilerek gelecek nesiller harmanlanmalıdır. Ancak eğitim sistemindeki bitmeyen eleştirilere rağmen, eğitimde nitelik artırıcı politikalar üretilmemekte, ülkenin dünya ölçeğindeki en gerilerde olan sıralamasına dair eleştiriler kulak ardı edilmektedir.

Eğitim sistemi normatif ve özcü olmayan; şiddet, baskı, düşmanlık, dışlama, cinsiyetçilik, ayrımcılık, ırkçılık, mezhepçilik içermeyen; bilimsel, eleştirel olan; yaratıcılığı destekleyen; hümanist, toplumcu ve çevreci olan; eşitlikçi ve özgürlükçü; demokratik ve hukukun üstünlüğünü esas alan; güncel gelişmelerle yoğrulan; öğrenci odaklı ve çocukların soyut-somut düşünme aşamalarını koruyan; çocuk hakları ve çocuğun üstün yararını esas alan; toplumsal renk ve çeşitliliği barındıran; toplumun kültürel çeşitliliğine yabancılaşmayan ilkelerle şekillendirilirse ancak güçlü toplum inşası mümkün kılınabilir.

Fakat az evvel de ifade ettiğimiz üzere, ülke eğitimdeki temel kaygıların oldukça uzağında bir noktada durmakta, mevcut ekonomik kriz ise en çok eğitim alanını etkilemektedir. Nitelikli bir eğitimi devlet karşılamakla mükelleftir, bu anayasal zorunluluktur. Bu bağlamda çocukların okullarına hazır bir biçimde başlaması, kitap, kırtasiye, beslenme, ulaşım gibi temel sorunlara boğulmaksızın nitelikli bir süreç geçirmeleri elzemdir. Bu itibarla derhal bir araştırma komisyonu teşkil edilerek, eğitimdeki temel sorunların tespiti sağlanmalı, eğitime ayrılması gereken bütçe kalemleri değerlendirilmeli, bilimsel, parasız ve anadilinde eğitimin koşulları için gerekli çalışmalar yürütülmelidir.